

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Chatbots

1 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat Ash en de Ashbot niet numeriek identiek zijn, omdat zij niet door de tijd heen een en hetzelfde ding zijn.

voorbeeld van een goed antwoord:

In numeriek opzicht zijn Ash en de Ashbot niet dezelfde. De mens Ash is overleden, terwijl de Ashbot een computerprogramma is. Het zijn twee verschillende 'dingen'.

2 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat Ash en de Ashbot wel kwalitatief identiek zijn, omdat ze (deels) dezelfde eigenschappen hebben.

voorbeeld van een goed antwoord:

Ash en de Ashbot hebben (deels) dezelfde eigenschappen. De Ashbot klinkt namelijk hetzelfde als Ash en zegt ook nog eens de dingen die Ash zou zeggen. Ze zijn dus wel deels kwalitatief identiek.

3 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat idem-identiteit gaat over wat door de tijd heen hetzelfde blijft, terwijl ipse-identiteit gaat over het zelf dat zich door de tijd heen tot zichzelf verhoudt 1
- een uitleg dat de Ashbot volgens Ricoeur geen persoonlijke identiteit heeft, omdat het een computersimulatie is die zich niet door de tijd heen tot zichzelf verhoudt 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Idem-identiteit gaat volgens Ricoeur over iets wat door de tijd heen hetzelfde blijft. Ipse-identiteit gaat over wie door de tijd heen dezelfde blijft, dus over het zelf dat zich door de tijd heen tot zichzelf verhoudt 1
- De Ashbot is een computerprogramma dat zo goed mogelijk Ash nabootst. De Ashbot praat zoals Ash en zegt dingen over zichzelf zoals Ash dat zou doen, maar het computerprogramma heeft geen ipse-identiteit: het verhoudt zich niet als een persoon door de tijd heen tot zichzelf en heeft dus geen persoonlijke identiteit 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een uitleg dat volgens Merleau-Ponty de menselijke geest niet door een computer geïmiteerd zou kunnen worden met:

- het begrip ‘geleefd lichaam’ als mogelijkheidsvoorwaarde voor ervaring / voor het hebben van een zelf en
- tekst 2.

per juiste toepassing in de uitleg 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Merleau-Ponty is het lichaam de mogelijkheidsvoorwaarde om de wereld te ervaren en om een zelf te hebben 1
- Dat zie je ook terug in tekst 2. Iemands unieke zelf met al zijn eigenaardigheden ontstaat door ‘een leven aan ervaringen’ en deze geschiedenis kan niet door een computer geïmiteerd worden. Het geleefde lichaam is geen levenloos object, maar heeft een eigen geschiedenis. Door het lichaam krijg je samenhangende ervaringen en dus ook een zelf dat in relatie staat tot de wereld 1

5 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat Martha’s standpunt past bij een metafysische benadering van wat persoonlijke identiteit is.

voorbeeld van een goed antwoord:

Martha zegt in tekst 3 dat de Ashbot niet echt Ash is, maar slechts een vage afspiegeling. Omdat de Ashbot geen geschiedenis heeft, is hij volgens Martha niet Ash. Zij benadert het vraagstuk van persoonlijke identiteit vanuit de metafysische vraag naar wat persoonlijke identiteit eigenlijk is.

6 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat er volgens Parfit sprake is van psychologische continuïteit tussen Ash en de Ashbot.

voorbeeld van een goed antwoord:

Volgens Parfit zouden Ash en de Ashbot dezelfde zijn als er sprake is van overlappende psychologische toestanden. Dat kunnen naast herinneringen ook karaktereigenschappen zijn. Er is bijvoorbeeld duidelijk een overlappende identiteit tussen Ash’ manier van praten en die van de Ashbot. Dat Ash en de Ashbot niet volledig overeenkomen is volgens Parfit niet relevant. Identiteit is gradueel en hier is sprake van graduele continuïteit tussen eigenschappen van Ash en de Ashbot.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met een voorbeeld dat techniek vragen oproept over of de menselijke geest beperkt is: hulpmiddelen kunnen onderdeel worden van (processen van) de menselijke geest 1
- een argumentatie of de Romanbot eenvoudigweg een nieuwe vorm van Roman is 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Stel, twee mensen gaan naar het station en de een kent de weg uit zijn hoofd en de ander zoekt op zijn telefoon de route op. Beiden kunnen hetzelfde, alleen de een doet het uit het hoofd en de ander gebruikt een technisch hulpmiddel. Dan kun je de vraag stellen of die telefoon niet net zo'n onderdeel van de geest is, ook al is die telefoon geen onderdeel van je hersens 1
- Datzelfde geldt denk ik ook voor Romans geest. Volgens mij is de menselijke geest onbegrensd, dat wil zeggen dat eigenschappen of informatie die bepalen wie ik ben, ook buiten mijn hersens kunnen bestaan. Ik ben het eens met de vriend in tekst 4 dat een persoon niet samenvalt met zijn lichaam, maar ook op allerlei andere manieren kan voortleven. In die zin is de Romanbot eenvoudigweg een nieuwe vorm van Roman 1

of

- Volgens mij is de menselijke geest helemaal niet onbegrensd. Die menselijke geest houdt gewoon op waar Romans hersenen ophouden en die zijn dood. Dat Romans manier van praten wordt geïmiteerd door een computerprogramma heeft niks met Roman te maken, laat staan met zijn geest. Er is helemaal geen sprake van dat Roman doorleeft in de Romanbot. Roman is opgehouden te bestaan en er is nu alleen iets wat enigszins op hem lijkt. Dat de vriend in tekst 4 zegt dat de Romanbot eenvoudigweg een nieuwe vorm van Roman is, is dan ook een romantisch beeld, niet hoe het werkelijk zit 1

8 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van de twee andere vormen van erkenning: respect en sociale waardering 1
- een argumentatie of de liefde van de Romanbot in tekst 5 een echte vorm van erkenning is 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- respect en sociale waardering
- De Romanbot geeft advies aan de vrienden van Roman, zoals Roman zelf misschien ook gedaan zou hebben. In die zin lijkt de interactie met de Romanbot op liefde als de vorm van erkenning die we van vrienden en familie krijgen en die bijdraagt aan ons zelfvertrouwen. Ook al is de Romanbot geen echte persoon en is de relatie dus ook niet echt, toch hebben de mensen die Roman kenden het idee dat ze door hem erkend worden. Zo draagt de interactie met de Romanbot bij aan hun zelfvertrouwen

1

of

- Ik vind het vreemd om het contact met de Romanbot een vorm van erkenning of liefde te noemen. Volgens Honneth is het de relatie met anderen die bijdraagt aan jouw autonomie. Maar in het geval van de Romanbot is er geen sprake van een ander. Het is alleen maar de imitatie van een mens. Misschien helpt de Romanbot tijdelijk om met het verdriet om te gaan, maar op langere termijn kan zo'n bot nooit de erkenning geven die je van echte mensen in echte relaties wel kunt krijgen. Alleen de liefde die we van echte vrienden of familie krijgen kan bijdragen aan ons zelfvertrouwen, die kan nooit vervangen worden door een bot die jou niet echt kent

1

1

9 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een argumentatie of het gebruik van postume chatbots moreel te verantwoorden is, met het onderscheid tussen instrumentele waarde en intrinsieke waarde.

voorbeeld van een goed antwoord:

- Intrinsieke waarden zijn waarden die belangrijk zijn omwille van zichzelf, terwijl instrumentele waarden in dienst staan van een andere waarde. Voor mij is de hoogste (intrinsieke) waarde geluk, en alles wat bijdraagt aan meer geluk is moreel verantwoord. Ik vind het gebruik van chatbots gebaseerd op overledenen daarom moreel verantwoord als mensen zich daar echt beter door voelen. Dat de overledene daar geen controle over heeft, is van ondergeschikt belang. Controle is immers een instrumentele waarde om geluk te bereiken.

of

- Ik vind het respectloos om de digitale sporen van een overledene te gebruiken voor zo'n chatbot. Als mensen het nodig hebben om hun hart te luchten om hun verdriet te verwerken, dan kunnen ze ook gewoon met iemand praten of naar een therapeut gaan. Ook al is iemand er niet meer, dan moet je die persoon nog steeds in zijn waarde laten. Respect is een instrumentele waarde om ervoor te zorgen dat iemand zijn menselijke waardigheid (intrinsieke waarde) behoudt.